

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

บทนี้จะกล่าวถึง วัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. ศึกษาสภาพการดำเนินการเรียนการสอนอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เขตภาคกลาง
2. เปรียบเทียบสภาพการดำเนินการเรียนการสอนอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เขตภาคกลาง ตามความเห็นของครูที่มีอายุ ระดับการศึกษาสูงสุด และประสบการณ์การสอนแตกต่างกัน
3. เปรียบเทียบสภาพการดำเนินการเรียนการสอนอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เขตภาคกลาง ตามความเห็นของนักเรียนที่มีเพศ ระดับการศึกษา และการศึกษาศาสนาแตกต่างกัน
4. ศึกษาปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาในการเรียนการสอนอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เขตภาคกลาง

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วยกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

1. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีดังนี้

- 1) ประชากรผู้บริหาร ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง โรงเรียนละ 2 คน คือ ผู้จัดการและครูใหญ่ ได้กลุ่มตัวอย่าง 10 คน ซึ่งจะใช้แบบสัมภาษณ์ในการเก็บข้อมูล
- 2) ประชากรของครูและนักเรียนกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปของเครจซีและมอร์แกน (ชานินทร์ คิลปิจารุ, 2549: 51) ประชากรของครูผู้สอนจากจำนวน

82 คนได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 66 คน และประชากรของนักเรียนจากจำนวน 2600 คน ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 355 คน

รวมกลุ่มตัวอย่างที่ได้ทั้งสิ้น 431 คน

2. เครื่องมือในการวิจัย

1) รูปแบบของเครื่องมือ

เครื่องมือการวิจัยที่ใช้ในการเก็บข้อมูล แบ่งเป็น 2 รูปแบบ คือแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถามดังรายละเอียด ต่อไปนี้

ก. แบบสัมภาษณ์ แบบสัมภาษณ์นี้เป็นแบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง เพื่อนำไปใช้กับผู้บริหารของโรงเรียน คือ ผู้จัดการและครูใหญ่ เกี่ยวกับ สภาพและปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอนอิสลามศึกษา ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดผลและประเมินผล รวมถึงข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาต่างๆ

ข. แบบสอบถาม แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามที่ดัดแปลงคำถามมาจากวิทยานิพนธ์ของ นุฎล ชูบุญ (2539: 108-113) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ .95 สมยศ ชัยชนะ (2540: 98-110) อามีเนาะ มามู (2543: 167-175) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ .97 และนิตยา มัสเยาะ (2545: 70-73) ได้ค่าความเชื่อมั่น .91 ซึ่งจะใช้กับครูผู้สอนอิสลามศึกษาและนักเรียนอิสลามศึกษา โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการดำเนินการเรียนการสอนอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เขตภาคกลาง ในรายด้านทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดผลและการประเมินผล

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด เกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงแก้ไขปัญหาการเรียนการสอนอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เขตภาคกลาง

2) การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้จัดส่งแบบสอบถามด้วยตัวเองถึงครูสอนอิสลามศึกษา จำนวน 66 ฉบับ ตอบแบบสอบถามและส่งคืนมา จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 95.45 นักเรียนจำนวน 355 คน ตอบแบบสอบถามและส่งคืนมาจำนวน 340 คน คิดเป็นร้อยละ 95.77 และขอสัมภาษณ์ ผู้บริหาร 10 คน ตอบรับการสัมภาษณ์ 8 คน คิดเป็นร้อยละ 80 รวมกลุ่มตัวอย่างที่ได้ 411 คน คิดเป็นร้อยละ 95.36

3) การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ก. **แบบสัมภาษณ์** ผู้วิจัยจะนำแบบสัมภาษณ์ที่ได้มาสรุปประเด็นสำคัญของแต่ละประเด็นปัญหาตามรายด้านทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน แล้วนำเสนอเชิงบรรยายประกอบการอภิปรายผล

ข. แบบสอบถาม

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละ เพื่อนำมาประกอบการอภิปรายผลในการศึกษาค้นคว้า

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการดำเนินการเรียนการสอนอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เขตภาคกลาง วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่า t-test และ F-test

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิด เกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงแก้ไขปัญหาการเรียนการสอนอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เขตภาคกลาง วิเคราะห์โดยวิธีการสังเคราะห์ความคิดเห็นที่มีความหมายคล้ายคลึงกัน แล้วหาค่าความถี่เพื่อนำมาประกอบการอภิปรายผล

5.1 สรุปผลการวิจัย

สภาพและปัญหาการเรียนการสอนอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เขตภาคกลาง สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. สภาพการดำเนินการเรียนการสอนอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เขตภาคกลาง

1.2.4 ด้านการวัดผลและการประเมินผล นักเรียนเห็นว่าสภาพการดำเนินการเรียนการสอนอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมาก 8 รายการ และปานกลาง 2 รายการ

1.3 สภาพการดำเนินการเรียนการสอนอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ตามความเห็นของผู้บริหาร เป็นรายด้าน 5 ด้าน ดังนี้

1.3.1 ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ โรงเรียนส่วนใหญ่ นำหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2535 มาเป็นแนวในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และมีเพียง 1 โรงเรียนที่นำหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 มาใช้เป็นแนวในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งผู้บริหารมีความเข้าใจหลักสูตรที่นำมาปรับใช้เป็นอย่างดี และครูส่วนใหญ่ก็มีส่วนร่วมในการตีความและการกำหนดรายละเอียดของหลักสูตรรวมถึงการวางแผนการนำหลักสูตรไปใช้ แต่ผู้บริหารส่วนใหญ่ก็ยังมีความเห็นว่าหลักสูตรที่ใช้ในปัจจุบันยังไม่สมบูรณ์และยังไม่มีความเหมาะสมเท่าที่ควรจะเป็นซึ่งจะต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้มีความสอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบัน

1.3.2 ด้านการจัดการเรียนการสอน โดยภาพรวมแล้วมีความสอดคล้องกับหลักสูตรอิสลามศึกษา ส่วนการจัดทำแผนการสอนนั้นมีการจัดทำอย่างครบถ้วนในทุกชั้นและกลุ่มสาระด้วยตัวของครูเอง ซึ่งผู้บริหารจะมีวิธีการกระตุ้นให้ครูจัดทำด้วยวิธีต่างๆ เช่น ให้ฝ่ายนิเทศตรวจสอบ หรืออาจมีบทลงโทษสำหรับครู อีกทั้งยังมีการติดตามการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการตรวจแผนการสอน บันทึกหลังการสอนและการสังเกตการสอนของครู และการจัดครูเข้าสอนผู้บริหารคำนึงถึงความรู้ความสามารถของครูเป็นหลัก โดยจะมีการจัดครูให้เข้าสอนตามสาขาวิชาที่ครูนั้นๆจบมา

1.3.3 ด้านสื่อการเรียนการสอน ทางโรงเรียนมีการจัดสื่อวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นให้กับครู และให้ความอิสระกับครูในการเลือกใช้สื่อในการเรียนการสอน โดยได้รับการส่งเสริมจากกลุ่มผู้บริหารอย่างเต็มที่ แต่ก็จะมีการติดตามการใช้สื่อโดยการสังเกตจากฝ่ายนิเทศและหัวหน้ากลุ่มสาระ และสื่อที่นำมาใช้ส่วนใหญ่ก็มีความสอดคล้องกับการเรียนการสอนอิสลามศึกษา

1.3.4 ด้านการวัดผลและประเมินผล มีการวัดประเมินผลเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ซึ่งมีการส่งเสริมการวัดผลและประเมินผลโดยมีการประชุมแลกเปลี่ยนกันระหว่างครูผู้สอนรวมถึงมีการจัดอบรมแนะนำการวัดผลและการประเมินผลให้กับครูด้วย สำหรับการติดตามการวัดประเมินผลก็จะมอบหมายให้ฝ่ายวัดและประเมินผลรับผิดชอบ โดยจุดมุ่งหมายสำคัญของการวัดประเมินผลเพื่อวัดความรู้ความเข้าใจของผู้เรียนเป็นสำคัญ และเพื่อการ

เลื่อนชั้นของผู้เรียน อีกทั้งผู้บริหารส่วนใหญ่จะส่งเสริมให้ครูมีการวัดผลและประเมินผลที่หลากหลาย มีวิธีการต่างๆเข้ามาใช้วัดและประเมินผล

2. ผลการเปรียบเทียบการเปรียบเทียบสภาพการดำเนินการเรียนการสอนอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ของครูอิสลามศึกษาที่มี อายุ การศึกษาสูงสุด และประสบการณ์การสอนต่างกัน

2.1 สภาพการดำเนินการเรียนการสอนอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของครูอิสลามศึกษาตามทักษะของครูที่มีอายุต่างกัน โดยรวมมีทักษะไม่แตกต่างกัน

2.2 สภาพการดำเนินการเรียนการสอนอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของครูอิสลามศึกษาตามทักษะของครูที่มีการศึกษาสูงสุดต่างกัน โดยรวมมีทักษะไม่แตกต่างกัน

2.3 สภาพการดำเนินการเรียนการสอนอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นตามทักษะของครูที่มีประสบการณ์การสอนต่างกัน โดยรวมมีทักษะไม่แตกต่างกัน

3. ผลการเปรียบเทียบการเปรียบเทียบสภาพการดำเนินการเรียนการสอนอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ของนักเรียนที่มีเพศ ระดับการศึกษา และการศึกษาศาสนาภาคบังคับต่างกัน

3.1 สภาพการดำเนินการเรียนการสอนอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นตามทักษะของนักเรียนที่มีเพศ ต่างกัน มีทักษะไม่แตกต่างกัน

3.2 สภาพการดำเนินการเรียนการสอนอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของนักเรียนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับความสำคัญ .05 และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดผลและประเมินผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความสำคัญ .05 ส่วนด้านการจัดการเรียนการสอนไม่แตกต่างกัน

3.3 สภาพการดำเนินการเรียนการสอนอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นตามทักษะของนักเรียนที่มีการศึกษาศาสนาภาคบังคับต่างกัน โดยรวมมีทักษะไม่แตกต่างกัน

4. ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขการเรียนการสอนอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เขตภาคกลางตามความเห็นของครู ทั้ง 4 ด้าน เรียงลำดับความถี่ จากมากไปหาน้อย ปรากฏผลดังนี้

4.1 ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ จากการวิจัยพบว่าปัญหาที่พบมากที่สุดคือ หลักสูตรมีการปรับปรุงบ่อยไม่แน่นอน บางครั้งมากเกินไปบางครั้งน้อยเกินไป ไม่ต่อเนื่อง รองลงมาคือ ผู้ปฏิบัติงานไม่รู้รายละเอียดของหลักสูตร ไม่เข้าใจหลักสูตร บุคลากรที่ทำงานเรื่องหลักสูตรมีน้อย และไม่คอยได้รับการอบรมเกี่ยวกับหลักสูตรอิสลามศึกษา

ส่วนแนวทางแก้ไขที่พบมากที่สุดคือ จัดทำหลักสูตรอย่างเป็นทางการเป็นเอกภาพระหว่างโรงเรียน จัดเนื้อหาให้มีความเหมาะสมกับเวลาให้มากขึ้น รองลงมาคือ จัดอบรมเกี่ยวกับหลักสูตรและบุคลากรด้านการสอนอิสลามศึกษา

4.2 ด้านการจัดการเรียนการสอน จากการวิจัยพบว่าปัญหาที่พบมากที่สุดคือ ปัญหาเกี่ยวกับเวลาเรียน เช่น เวลาเรียนในแต่ละคาบมีน้อย ตารางเรียนไม่เหมาะสมกับเนื้อหาและการเรียนการสอนบูรณาการทำให้คาบเรียนเพิ่มขึ้นและเวลาในแต่ละคาบน้อยลง รองลงมาคือ ปัญหาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม เช่น เด็กอ่อนมากเกินไปในบางห้อง แต่ละห้องมีเด็กมากเกินไป และนักเรียนขาดความเอาใจใส่ต่อการเรียน รวมทั้งมีความรู้พื้นฐานต่างกันทำให้มีปัญหาในการสอนของครูและมีปัญหาในการรับรู้ของเด็ก

ส่วนแนวทางแก้ไขที่พบมากที่สุดคือ เพิ่มคาบเวลาและจัดทำปฏิทินเวลาการเรียนการสอนรวมถึงแจ้งให้ครูทราบ รองลงมาคือ ให้มีเด็กเก่งปนในห้องเรียนด้วยเพื่อจะได้ช่วยเหลือกัน ลดจำนวนเด็กในแต่ละห้อง และปรับให้นักเรียนสนใจการเรียนโดยการใช้เทคนิควิธีการสอนที่หลากหลาย และจัดให้มีการเรียนปรับพื้นฐานก่อนสำหรับเด็กที่มีความรู้พื้นฐานน้อย

4.3 ด้านสื่อการเรียนการสอน จากการวิจัยพบว่าปัญหาที่พบมากที่สุดคือ สื่อมีน้อยไม่หลากหลายขาดความทันสมัย ไม่มีแบบใหม่ๆ สื่อด้านอิเล็กทรอนิกส์ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ยังไม่เพียงพอ รองลงมาคือ ครูไม่มีเวลาในการจัดทำสื่อเอง ขาดทักษะในการทำสื่อ และสื่อและวัสดุอุปกรณ์อิสลามศึกษาหาซื้อได้ยากราคาแพง

ส่วนแนวทางแก้ไขที่พบมากที่สุดคือ จัดหาวัสดุอุปกรณ์ในการทำสื่อที่มีอยู่มาจัดทำสื่อเพิ่มเติม รวมถึงควรดำเนินการให้มีสื่อประเภทอิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น รองลงมาคือ ควรมืองค์กรรับผิดชอบในการจัดทำสื่อ คุงานนอกสถานที่ หรือให้นักเรียนจัดทำสื่อแทน และต้องมีการส่งเสริมให้โรงเรียนที่มีการสอนอิสลามศึกษาเพิ่มงบประมาณในการจัดทำสื่อการเรียนการสอนให้มากขึ้น รวมทั้งกระตุ้นครูให้มีความตื่นตัวในการสร้างสื่อด้วย

4.4 ด้านการวัดผลและการประเมินผล จากการวิจัยพบว่าปัญหาที่พบมากที่สุดคือการวัดผลเป็นแบบเดิมๆ ไม่สามารถบ่งชี้ความจริงในตัวเด็กได้และการวัดผลและประเมินผลด้วยวิธีการอภิปรายหน้าชั้นหรือรายงานหน้าชั้นมีน้อยรองลงมาคือ มีการประเมินผลน้อย ไม่ต่อเนื่องและมาตรฐานในการวัดประเมินผลยังไม่สมบูรณ์ ไม่มีเกณฑ์ที่ตายตัว

ส่วนแนวทางแก้ไขที่พบมากที่สุดคือ ใช้วิธีการวัดประเมินผลตามสภาพจริง เน้นการปฏิบัติจริงและจัดให้มีการวัดและประเมินผลในด้านการอภิปรายหรือรายงานหน้าชั้นเพิ่มขึ้น รองลงมาคือ ให้มีการวัดประเมินผลตามรายจุดประสงค์และต้องมีการตรวจสอบอย่าง

ต่อเนื่อง และทำให้เป็นมาตรฐานโดยจัดรูปแบบและเวลาการประเมินให้ชัดเจนยิ่งขึ้นและเน้นให้นักเรียนได้ทำข้อสอบให้เชิงอธิบาย

5. ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขการเรียนการสอนอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เขตภาคกลาง ตามความเห็นของนักเรียน ทั้ง 4 ด้าน เรียงลำดับความถี่ จากมากไปหาน้อย ปรากฏผลดังนี้

5.1 ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ จากการวิจัยพบว่าปัญหาที่พบบมากที่สุดคือ ปัญหาจากตัวหลักสูตร เช่น เนื้อหาไม่ค่อยรัดกุม เนื้อหาน้อยเกินไป ทำความเข้าใจยาก และเกิดความสับสน หลักสูตรในบางวิชายังไม่ชัดเจน เนื้อหาบางวิชายากเกินไปและเนื้อหาบางวิชา เนื้อหาไม่ตรงกับที่ครูสอน รองลงมาคือ ปัญหาจากผู้ปฏิบัติงาน เช่น ครูไม่ค่อยบอกสาระการเรียนรู้หรือจุดประสงค์ก่อนการเรียน และครูสอนเร็วเกินไป

ส่วนแนวทางแก้ไขที่พบบมากที่สุดคือ ควรจัดให้มีหนังสือที่รัดกุมกว่านี้ จัดทำเนื้อหาให้มีความเข้าใจง่ายขึ้น ใช้สำนวนภาษาที่เข้าใจง่าย ควรให้มีรายละเอียดในเนื้อหา มากกว่านี้ และให้ครูช่วยอธิบายเพิ่มให้มากกว่านี้ รองลงมาคือ ควรแจ้งสาระการเรียนรู้หรือจุดประสงค์ให้ผู้เรียนทราบก่อนเรียนทุกครั้งและครูควรสอนให้ช้าลง

5.2 ด้านการจัดการเรียนการสอน จากการวิจัยพบว่าปัญหาที่พบบมากที่สุดคือ เวลาที่มีน้อยสำหรับการทำความเข้าใจบทเรียนและคาบเรียนเยอะเกินไป รองลงมาคือ เกี่ยวกับวิธีการสอน เช่น ใช้เวลาสอนต่อเนื่องนานเกินไปทำให้ผู้เรียนเบื่อและไม่สนใจเรียน ครูอธิบายไม่ค่อยเข้าใจ อธิบายรวบรัดเกินไป ไม่ค่อยนำสื่อบุคลากรนอกโรงเรียนมาใช้ ครูให้ความสนใจเด็กไม่เท่ากัน และวิธีการสอนไม่หลากหลาย

ส่วนแนวทางแก้ไขที่พบบมากที่สุดคือ เพิ่มเวลาให้กับนักเรียนในการทำความเข้าใจบทเรียน หรือเพิ่มชั่วโมงเรียนในวิชาที่สำคัญบ้างหรือลดคาบเรียน แล้วเสริมกิจกรรมแทรกแบบมีสาระ รองลงมาคือ ควรมีช่วงพักให้กับนักเรียนระหว่างชั่วโมงบ้าง อธิบายให้ช้าลงและทำให้ผู้เรียนเข้าใจมากกว่านี้ ควรนำสื่อบุคลากรนอกโรงเรียนมาใช้บ้างและควรหาวิธีการสอนที่หลากหลายมากกว่าเดิมเพื่อให้เด็กมีความสนใจมากขึ้น

5.3 ด้านสื่อการเรียนการสอน จากการวิจัยพบว่าปัญหาที่พบบมากที่สุดคือ สื่อที่นำมาประกอบการเรียนการสอนมีน้อย ไม่หลากหลายและไม่ทันสมัยทำให้ผู้เรียนเข้าใจในบทเรียนยาก รองลงมาคือ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ไม่ค่อยพัฒนาในด้านความเร็วของเครื่องมือ และสื่อที่ครูนำมาใช้ไม่ค่อยเหมาะสมไม่มีคุณภาพเพราะทำให้ผู้เรียนเข้าใจยากขึ้น

ส่วนแนวทางแก้ไขที่พบมากที่สุดคือ ควรจัดหาสื่อเพิ่มเติมและควรนำสื่อที่ทันสมัยเข้ากับเหตุการณ์และยุคสมัยมาประกอบการเรียนการสอน รองลงมาคือ เพิ่มความเร็วของเครื่องมืออุปกรณ์ที่เป็นเทคโนโลยี และครูควรทำสื่อให้ครอบคลุมและอธิบายให้ละเอียด เข้าใจง่าย

5.4 ด้านการวัดผลและการประเมินผล จากการวิจัยพบว่าปัญหาที่พบมากที่สุดคือ การวัดผลของครูใช้วิธีการที่ไม่หลากหลายและไม่ค่อยมีการประเมินผลโดยให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น รองลงมาคือ เกณฑ์การวัดผลไม่แน่นอน มีมาตรฐานน้อย บางครั้งบอຍเกินไป บางครั้งให้คะแนนไม่ตรงตามความจริง และครูไม่บอกวิธีการประเมินให้ผู้เรียนรับรู้และแจ้งผลการวัดประเมินไม่ชัดเจน แจ้งผลช้า

ส่วนแนวทางแก้ไขที่พบมากที่สุดคือ ควรใช้วิธีการที่หลากหลายขึ้นและควรให้มีการประเมินผลโดยให้ผู้เรียนได้มีการแสดงความคิดเห็นมากกว่านี้ รองลงมาคือ ควรปรับปรุงเกณฑ์การวัดผลให้มีความแน่นอนและมีมาตรฐานมากขึ้น ลดจำนวนการวัดผลลงบ้าง และให้พิจารณาที่การกระทำของนักเรียน และควรบอกวิธีการประเมินให้ผู้เรียนรับรู้ด้วยและควรบอกรายละเอียดของการวัดผลให้ชัดเจน

6. ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขการเรียนการสอนอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เขตภาคกลาง ตามความเห็นของผู้บริหาร ทั้ง 4 ด้าน สรุปประเด็นและนำเสนอได้ดังนี้

6.1 ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ พบว่า มีปัญหาคือ หลักสูตรยังไม่มี ความชัดเจน ไม่มีความแน่นอน ยังไม่มีเอกภาพในการใช้หลักสูตรร่วมกันในโรงเรียนเครือข่าย รวมถึงขาดเอกสารประกอบหลักสูตร เช่น คู่มือการใช้หลักสูตร สำหรับข้อเสนอแนะ ควรให้มีการสร้างเครือข่ายในโรงเรียนที่มีอุดมการณ์เดียวกัน จัดทำหลักสูตรร่วมกัน และควรให้มีเอกสารประกอบหลักสูตรออกมาอย่างต่อเนื่อง

6.2 ด้านการจัดการเรียนการสอน พบว่า มีปัญหาคือ ผู้สอนไม่มีเทคนิควิธีการสอนที่ดีพอ ยังใช้วิธีการสอนแบบเดิมๆ มีอุปสรรคในการถ่ายทอดความรู้ รวมถึงไม่มีความสันทัดในเรื่องเทคโนโลยี และการผลิตบุคลากรครูจากสถาบันอุดมศึกษา ยังไม่ได้คุณภาพเท่าที่ควรจะเป็น ครุมีจิตวิญญาณของความเป็นครูน้อย สำหรับข้อเสนอแนะ ควรจัดให้การอบรมกับครูผู้สอนทั้งในเรื่องเทคนิควิธีการสอน การถ่ายทอดความรู้และสร้างจิตสำนึกความเป็นครูให้กับผู้สอน

6.3 ด้านสื่อการเรียนการสอน พบว่า มีปัญหาคือ ไม่มีการสร้างสรรค์สื่อออกมาใช้ อีกทั้งสื่ออิสลามศึกษายังมีน้อย สำหรับข้อเสนอแนะ คือ จัดให้การอบรมการผลิตสื่ออิสลามศึกษา

6.4 ด้านการวัดผลและการประเมินผล พบว่า มีปัญหาคือ ครูบางส่วนยังไม่เข้าใจวิธีการและขั้นตอนการวัดประเมินผล บางส่วนก็ยังสร้างเครื่องมือการวัดผลที่ไม่เหมาะสม ไม่มีเทคนิคในการออกข้อสอบ รวมถึงยังไม่มีการวิเคราะห์ความยากง่ายของข้อสอบ สำหรับข้อเสนอแนะคือ จัดอบรมให้ความรู้กับครูผู้สอน

5.2 การอภิปรายผล

จากผลการวิจัย สภาพและปัญหาการเรียนการสอนอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เขตภาคกลาง ในด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดผลและการประเมินผล มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายดังนี้

1. ระดับสภาพการดำเนินการเรียนการสอนอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เขตภาคกลาง

1.1 ระดับสภาพการดำเนินการเรียนการสอนอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เขตภาคกลาง ตามความเห็นของครูอิสลามศึกษาพบว่าในภาพรวม และรายด้านมีการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ เกษมศักดิ์ เริงโกสุม (2541) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ สภาพการเรียนการสอนคอมพิวเตอร์ระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 1 พบว่า ความคิดเห็นของอาจารย์ และนักเรียนเกี่ยวกับสภาพการเรียนการสอนใน 5 ด้าน มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าสภาพการเรียนการสอนโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ สงกรานต์ ไชยลังกา (2542) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ การศึกษาสภาพการเรียนการสอน โปรแกรมวิชาอิเล็กทรอนิกส์ ในสถาบันราชภัฏตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ผู้สอน นักศึกษา และสถานประกอบการ กรณีศึกษา: สถาบันราชภัฏในภาคอีสาน พบว่า สภาพการเรียนการสอนโปรแกรมวิชาอิเล็กทรอนิกส์ โดยภาพรวมตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ผู้สอน นักศึกษา และสถานประกอบการ มีความคิดเห็นต่อสภาพการเรียนการสอนโปรแกรมวิชาอิเล็กทรอนิกส์ในสถาบันราชภัฏอยู่ในระดับปานกลาง

ผลการวิจัยที่เป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่า ครูอิสลามศึกษาส่วนใหญ่ไม่มีความสันทัดในการจัดทำเอกสารต่างๆ เช่น การจัดทำแผนการสอน บันทึกหลังการสอน ซึ่งครูทุกคนจำเป็นต้องทำ ดังนั้นครูอิสลามศึกษาจึงอยู่ในช่วงของการศึกษาเรียนรู้เทคนิควิธีการสอนใหม่ๆและการจัดทำเอกสารต่างๆ จึงทำให้สภาพการดำเนินการเรียนการสอนอิสลามศึกษาอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน รวมถึงครูผู้สอนอิสลามศึกษาส่วนใหญ่ยังติดขัดอยู่กับภาพลักษณ์ของการสอน

แบบเดิมๆ ใช้การอธิบายตามหนังสือเรียนเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งสอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของผู้บริหารส่วนหนึ่งว่า ครูอิสลามศึกษาส่วนใหญ่ยังติดยึดอยู่กับภาพลักษณ์ของการสอนแบบเก่าๆ ไม่มีความทันสมัย ไม่สามารถนำเอาวิธีการสอนใหม่ๆ เข้ามาใช้ อย่างไรก็ตาม ยังมีครูอิสลามศึกษาส่วนหนึ่งที่สามารถนำเทคนิคที่แปลกใหม่มาใช้ในการเรียนการสอน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นครูที่อายุน้อยแต่มีความสามารถในเรื่องเทคโนโลยีมากกว่าครูที่มีอายุมากๆ จึงสามารถนำเทคโนโลยีต่างมาปรับใช้กับการเรียนการสอนอิสลามศึกษาได้บ้าง

1.2 ระดับสภาพการดำเนินการเรียนการสอนอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เขตภาคกลาง ตามความเห็นของนักเรียน พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทั้งหมด ยกเว้น ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้อยู่ในระดับปานกลาง และด้านสื่อการเรียนการสอนอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อามีเนาะ มามู (2543) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ ความสัมพันธ์ระหว่าง การนิเทศการสอนวิชาอิสลามศึกษาของผู้บริหารกับพฤติกรรมการสอนของครูสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนราธิวาส พบว่า ระดับพฤติกรรมการสอนของครูสอนอิสลามศึกษา ตามทัศนะของครูสอนอิสลามศึกษาที่มีวุฒิครูและไม่มีวุฒิครูเห็นว่าในภาพรวมมีพฤติกรรมการสอนอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อ ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการสอนอยู่ในระดับมาก

ผลการวิจัยที่เป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่า การจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาส่วนใหญ่ยังไม่มีการบูรณาการระหว่างวิชา จึงทำให้เด็กรู้สึกหนักกับการเรียน โดยจะแยกเป็นรายวิชาไป การสั่งงานของครูก็แยกตามรายวิชา ซึ่งหากวิชาที่เรียนมีมาก งานที่เด็กต้องทำก็เพิ่มมากขึ้น แต่หากมีการบูรณาการระหว่างวิชามากขึ้น การสั่งงานให้เด็กทำอาจลดลงเหลือเพียงหนึ่งชิ้นงานต่อสองวิชาหรือสามวิชาได้ โดยครูผู้สอนจะให้คะแนนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับรายวิชานั้นๆ จากงานชิ้นเดียว ในส่วนของหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้นักเรียนมองว่ามีสภาพการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของครูเนื่องจากครูอิสลามศึกษาส่วนใหญ่ไม่มีความถนัดในเรื่องการจัดทำเอกสารการสอนต่างๆ จึงทำให้ผลออกมาเป็นเช่นนี้

2. ผลการเปรียบเทียบการเปรียบเทียบสภาพการดำเนินการเรียนการสอนอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ของครูอิสลามศึกษาที่มี อายุ การศึกษาสูงสุด และประสบการณ์การสอนต่างกัน มีทัศนะไม่แตกต่างกัน

ผลการวิจัยที่เป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่า ครูอิสลามศึกษาส่วนใหญ่ที่ตอบแบบสอบถามจบการศึกษาจากกลุ่มประเทศตะวันออกกลาง ซึ่งยังมีรูปแบบการเรียนการสอนแบบเดิมๆ รวมทั้งได้รับการปลูกฝังรูปแบบวิธีการสอนและถ่ายทอดมาในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน

คือ เป็นการสอนแบบบรรยายและอธิบายไปตามหนังสือ ซึ่งเป็นวิธีการที่สะดวกและง่ายสำหรับครูมากกว่า และอีกส่วนหนึ่งคือ ครูมีภาระหน้าที่เพิ่มขึ้นจึงไม่ค่อยมีการคิดวิธีการหรือรูปแบบใหม่ๆ เพื่อนำมาใช้ในการเรียนการสอนเท่าที่ควร ดังนั้นสภาพการดำเนินการเรียนการสอนจึงไม่มีความแตกต่างกัน

3. ผลการเปรียบเทียบสภาพการดำเนินการเรียนการสอนอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ของนักเรียนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับความสำคัญ .05 และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดผลและประเมินผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความสำคัญ .05 ส่วนด้านการจัดการเรียนการสอนไม่แตกต่างกัน

ผลการวิจัยที่เป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะการจัดการเรียนรู้ในแต่ละชั้น ครูจำเป็นต้องใช้รูปแบบวิธีการที่แตกต่างกัน ทั้งในด้านการคัดเลือกสื่อ ที่จะนำมาใช้ประกอบการเรียนการสอน ก็จะต้องมีความเหมาะสมกับวัย ระดับชั้น จำนวนนักเรียน ความสามารถ รวมทั้งทักษะและรูปแบบการเรียนของผู้เรียนด้วย (ถวัลย์ มาศจรัส, 2545) อีกทั้งการจัดหลักสูตร หรือการวัดผลประเมินผลก็ต้องมีความเหมาะสมกับผู้เรียนด้วยเช่นกัน และสิ่งดังกล่าวเป็นองค์ประกอบพื้นฐานของการจัดการศึกษาที่ครูจะต้องจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา (2544) ที่กล่าวว่า องค์ประกอบพื้นฐานของการศึกษาก็คือ การสอนของครู และการเรียนรู้ของนักเรียน สิ่งสำคัญจะต้องพิจารณาอย่างรอบคอบก็คือ ผู้สอนจะทำอย่างไรในการจัดประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมกับผู้เรียน และเนื่องจากวัยของผู้เรียนมีพัฒนาการมากขึ้นทั้งทางร่างกายและสติปัญญาจึงทำให้กระบวนการคิดและการมองเห็นสภาพการดำเนินการที่ปรากฏแตกต่างกัน

4. ปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขการเรียนการสอนอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เขตภาคกลาง

4.1 ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขการเรียนการสอนอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เขตภาคกลาง ตามความเห็นของครูอิสลามศึกษา

ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาที่พบมากที่สุดคือหลักสูตรมีการปรับปรุงบ่อยไม่แน่นอน และไม่ต่อเนื่อง ผลการวิจัยที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ หลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนที่ใช้ยังไม่มีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและสังคม ดังที่ นุกูล ชูชัย(2539)และ นาวาลย์ ปานากาแข็ง(2544) ได้เสนอความเห็น

สอดคล้องกันว่า หลักสูตรที่ตื้นนั้นจะต้องเป็นหลักสูตรที่มีความเหมาะสมกับสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของท้องถิ่น มีการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนให้ สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน และสังคม สามารถปรับเข้ากับความต้องการของท้องถิ่นได้ และที่สำคัญคือจะต้องสามารถสร้างคนให้เป็นคนที่มีคุณภาพ รวมทั้ง การจัดการศึกษาอิสลามใน ระบบของเขตภาคกลาง ยังดำเนินการมาได้ไม่นานนัก ดังนั้น จึงต้องอาศัยการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และปัญหาในส่วนนี้ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า ให้มีการจัดทำหลักสูตร อย่างเป็นทางการระหว่างโรงเรียน จัดเนื้อหาให้มีความเหมาะสมกับเวลาให้มากขึ้น เพราะหลักสูตร ที่ใช้อยู่ยังไม่มีความมั่นคงพอและยังไม่มีความเป็นเอกภาพรวมทั้งระหว่างโรงเรียนในกลุ่มที่จะ จัดทำหลักสูตรร่วมกันซึ่งจะทำให้ตัวหลักสูตรมีความแน่นอนมั่นคงและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ด้านการจัดการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาที่พบบมากที่สุดคือ เวลาที่มีน้อยสำหรับการทำงานเข้าใจบทเรียนและคาบเรียนมากเกินไป ผลการวิจัยที่เป็นเช่นนี้ เป็น เพราะ ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจะต้องมีการจัดการเรียนการสอนทั้งที่เป็นวิชาสามัญ ทั่วไปและวิชาศาสนา ซึ่งวิชาทั้งหมดล้วนมีความสำคัญและไม่สามารถที่จะตัดวิชาใดไปได้ จึงใช้ วิธีลดเวลาเรียนในแต่ละคาบ และเพิ่มคาบเรียนในแต่ละวันให้มากขึ้น จึงทำให้เป็นปัญหาในการทำ ความเข้าใจของเด็ก เพราะแต่ละคาบเรียนมีความต่อเนื่องและสลับกันระหว่างวิชาศาสนากับสามัญ สำหรับแนวทางแก้ไขปัญหานี้ผู้ตอบแบบสอบถามให้แนวทางว่า ควรเพิ่มเวลาในแต่ละคาบและ จัดทำปฏิทินเวลาการเรียนการสอนแล้วจึงแจ้งให้ครูทราบ ซึ่งน่าจะช่วยแก้ปัญหาในส่วนนี้ได้

ด้านสื่อการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่า สื่อมีน้อยไม่หลากหลายขาด ความทันสมัย ไม่มีแบบใหม่ๆที่ทันสมัย ผลการวิจัยที่เป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่า ครูอิสลามศึกษา ยังไม่มีความเข้าใจมากพอเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน กล่าวคือ ครูอิสลามศึกษารู้จักประเภทสื่อที่ จะนำมาใช้อย่างจำกัด ซึ่งในความเป็นจริงแล้วสื่อนั้นมีหลากหลายประเภทให้เลือกนำมาใช้ ซึ่ง สอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของผู้บริหารท่านหนึ่งว่า ปัญหาอย่างหนึ่งเกิดกับครูก็คือว่า ไม่รู้จะเอา สื่อมาจากที่ไหน และเมื่อมีแล้วก็ไม่รู้ว่าจะเอามาใช้อย่างไร ดังนั้นจะเห็นได้ว่าครูอิสลามศึกษายัง ไม่มีความหลากหลายพอในการนำสื่อการเรียนการสอนมาปรับใช้กับวิชาอิสลามศึกษา บวกกับครู อิสลามศึกษาเองไม่มีเวลามากพอในการจัดทำสื่อเอง เนื่องจากมีงานอื่นที่นอกเหนือจากการสอน ด้วย ยิ่งไปกว่านั้นครูอิสลามศึกษาส่วนใหญ่ไม่มีความสันทัดในการใช้สื่อเทคโนโลยีต่างๆ ซึ่งโลก ปัจจุบันเป็นยุคโลกาภิวัตน์ที่มีการสื่อสารข้อมูลได้รวดเร็ว ล้วนแต่มีผลกระทบต่อระบบการจัด การศึกษาในปัจจุบันทั้งในด้านหลักสูตร ครู และวิธีการสอน รวมทั้งตัวเด็กซึ่งได้รับผลกระทบ โดยตรง และหากจะพิจารณาให้คิดครูเองก็สามารถนำสื่อต่างๆมาใช้ประโยชน์ต่อการจัดการเรียน การสอนได้ (สุรพล นิติไกรพจน์ และ กิตติรัตน์ มังคละศิริ, 2545) แต่ในความเป็นจริงครูอิสลาม

ลามศึกษาส่วนใหญ่ยังไม่ได้รับการพัฒนาในการจัดทำสื่อหรือออกแบบสื่อเพื่อนำมาใช้ประกอบการเรียนการสอน ดังนั้นครูอิสลามศึกษาจึงใช้วิธีการสอนแบบเดิมๆ ใช้สื่อแบบเดิมๆ เพราะมีความสะดวกและง่ายกว่า สำหรับแนวทางการแก้ไขผู้ตอบแบบสอบถามให้แนวทางไว้ว่า จัดหาวัสดุอุปกรณ์ในการทำสื่อที่มีอยู่มาจัดทำสื่อเพิ่มเติม รวมถึงควรดำเนินการให้มีองค์กรพัฒนาหรือออกแบบจัดทำสื่อการเรียนการสอนอิสลามศึกษาขึ้น เพื่อช่วยสร้างสรรค์สื่ออิสลามศึกษาขึ้นมาใช้ประกอบการเรียนการสอน

ด้านการวัดผลและการประเมินผล ผลการวิจัยพบว่า การวัดผลเป็นแบบเดิมๆ ไม่สามารถบ่งชี้ความจริงในตัวเด็กได้และการวัดผลและประเมินผลด้วยวิธีการอภิปรายหน้าชั้นหรือรายงานหน้าชั้นมีน้อย ผลการวิจัยที่เป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่า ครูอิสลามศึกษาไม่มีแนวคิดที่หลากหลายพอในการวัดและประเมินผล รวมถึงรูปแบบวิธีที่ครูใช้วัดประเมินผลเป็นวิธีที่ง่ายและใช้ในการตัดสินได้ง่ายกว่า ทั้งที่ความเป็นจริงแล้วการวัดผลที่จะสามารถตรวจวัดได้ถูกต้องแม่นยำ ขึ้นอยู่กับเครื่องมือที่ใช้ในการวัดซึ่งมีอยู่หลายชนิดด้วยกัน แต่ที่ครูคุ้นเคยมากที่สุดก็คือแบบทดสอบ ดังนั้น ดังนั้น ครูจึงควรทราบถึงลักษณะแบบทดสอบที่ดี จึงจะสามารถสร้างข้อสอบและให้ประโยชน์จากการสอบได้เต็มที่ (สุธีรา สุริยวงศ์, 2550) สำหรับแนวทางแก้ไข ผู้ตอบแบบสอบถามได้เสนอแนวทางแก้ไขว่า ควรใช้วิธีการวัดประเมินผลตามสภาพจริง เน้นการปฏิบัติจริงและจัดให้มีการวัดและประเมินผลในด้านการอภิปรายหรือรายงานหน้าชั้นเพิ่มขึ้น

4.2 ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขการเรียนการสอนอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เขตภาคกลาง ตามความเห็นของนักเรียน

ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ผลการวิจัยพบว่า ปัญหามากที่สุดคือ ปัญหาจากตัวหลักสูตร เช่น เนื้อหาไม่ค่อยรัดกุม เนื้อหาน้อยเกินไป ทำความเข้าใจยาก และเกิดความสับสน หลักสูตรในบางวิชายังไม่ชัดเจน และเนื้อหาบางวิชาากเกินไป ผลการวิจัยที่เป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะ หลักสูตรที่ทางโรงเรียนใช้ยังไม่มีความสมบูรณ์พอ ซึ่งสอดคล้องตามความเห็นของครูที่ว่าหลักสูตรที่ใช้มีการปรับปรุงบ่อย ทำให้เนื้อหาของหลักสูตรยังไม่รัดกุม ไม่ชัดเจน หรือบางครั้งการสอนของครูไม่ตรงกับเนื้อหา จึงทำให้ผู้เรียนเกิดความสับสนในเนื้อหา สำหรับข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขคือ ควรจัดให้มีหนังสือที่รัดกุม จัดทำเนื้อหาให้มีความเข้าใจง่ายขึ้น ใช้สำนวนภาษาที่เข้าใจง่าย ควรให้มีรายละเอียดในเนื้อหามากกว่านี้ และให้ครูช่วยอธิบายเพิ่มให้มากกว่านี้

ด้านการจัดการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่า เวลาที่มีในแต่ละคาบมีน้อยและคาบเรียนมากเกินไปซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของครูอิสลามศึกษา ผลการวิจัยที่เป็นเช่นนี้ อาจ

เป็นเพราะ ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจะต้องมีการจัดการเรียนการสอนทั้งที่เป็นวิชาสามัญทั่วไปและวิชาศาสนา ซึ่งวิชาทั้งหมดล้วนมีความสำคัญและไม่สามารถที่จะตัดวิชาใดไปได้ จึงใช้วิธีลดเวลาเรียนในแต่ละคาบ และเพิ่มคาบเรียนในแต่ละให้มากขึ้น รวมทั้ง แต่ละคาบเรียนมีความต่อเนื่องและสลับกันระหว่างวิชาศาสนากับสามัญ จึงทำให้เป็นปัญหาในการทำความเข้าใจของเด็ก สำหรับข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไข คือ เพิ่มเวลาให้กับนักเรียนในการทำความเข้าใจ บทเรียน หรือเพิ่มชั่วโมงเรียนในวิชาที่สำคัญบ้างหรือลดคาบเรียนในแต่ละวันลง แล้วเสริมกิจกรรมแทรกแบบมีสาระ ซึ่งน่าจะเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหานี้ได้

ด้านสื่อการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่า สื่อที่นำมาประกอบการเรียนการสอนมีน้อย ไม่หลากหลายและไม่ทันสมัยทำให้ผู้เรียนเข้าใจในบทเรียนยาก ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของครูอิสลามศึกษา และผลการวิจัยที่เป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะ ครูอิสลามศึกษายังไม่มีความเข้าใจมากพอเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน กล่าวคือ ครูอิสลามศึกษารู้จักประเภทสื่อที่จะนำมาใช้อย่างจำกัด ซึ่งในความเป็นจริงแล้วสื่อนั้นมีหลากหลายประเภทให้เลือกนำมาใช้ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าครูอิสลามศึกษายังไม่มีความหลากหลายพอในการนำสื่อการเรียนการสอนมาปรับใช้กับวิชาอิสลามศึกษา หรือครูอิสลามศึกษาไม่มีเวลามากพอในการจัดทำสื่อเอง เนื่องจากมีงานอื่นที่นอกเหนือจากการสอนด้วย ดังนั้นครูอิสลามศึกษาจึงใช้วิธีการสอนแบบเดิมๆ ใช้สื่อแบบเดิมๆ เพราะมีความสะดวกและง่ายกว่า สำหรับข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไข คือ ควรจัดหาสื่อเพิ่มเติมและควรนำสื่อที่ทันสมัยเข้ากับเหตุการณ์และยุคสมัยมาประกอบการเรียนการสอน ซึ่งในส่วนตรงนี้น่าจะต้องมีการจัดอบรมเพิ่มเติมเกี่ยวกับการใช้สื่อที่หลากหลายขึ้น และวิธีการจัดทำสื่อที่รวดเร็วและง่ายขึ้นให้กับครูอิสลามศึกษาด้วย

ด้านการวัดผลและการประเมินผล ผลการวิจัยพบว่า การวัดผลของครูใช้วิธีการที่ไม่หลากหลายและไม่ค่อยมีการประเมินผลโดยให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น ผลการวิจัยที่เป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะ ครูบางส่วนยังไม่เข้าใจวิธีการและขั้นตอนการวัดประเมินผล ไม่มีเทคนิคในการออกข้อสอบ รวมถึงยังไม่มีการวิเคราะห์ความยากง่ายของข้อสอบ สำหรับข้อเสนอแนะ คือ ควรใช้วิธีการที่หลากหลายขึ้นและควรให้มีการประเมินผลโดยให้ผู้เรียนได้มีการแสดงความคิดเห็นมากกว่านี้ และน่าจะจัดให้มีการอบรมฝึกทักษะการออกแบบการวัดผลและการประเมินผลด้วย

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากการศึกษาสภาพและปัญหาการเรียนการสอนอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเขตภาคกลาง ผู้วิจัยพบว่าปัญหาการเรียนการสอนอิสลามศึกษายังปรากฏมีอยู่ในทุกด้าน ดังนั้น การแก้ไขปัญหาดังกล่าวนี้จึงควรจะต้องมุ่งแก้ไขตั้งแต่ประเด็นหลักที่สำคัญที่สุด คือด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ และแก้ไขในด้านอื่นๆที่เหลือประกอบกันไปด้วย โดยปัญหาของการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษานั้น พบว่าปัญหาในทุกด้านยังปรากฏมากบ้างน้อยบ้าง และปัญหาบางประการก็มีแนวทางแก้ไขที่ได้ผลบ้างแล้ว แต่บางปัญหาก็ได้รับเพียงข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขแต่ยังไม่มีการนำมาปฏิบัติใช้อย่างจริงจัง ส่วนแนวทางการแก้ไขที่ผู้วิจัยได้ค้นพบ ก็มีความเหมาะสมและน่าจะเป็นแนวทางที่ดีในการที่จะนำมาปฏิบัติใช้ แก้ปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นได้ ซึ่งสามารถนำไปปฏิบัติใช้ได้ดังนี้คือ

1. จากผลการวิจัย ปัญหาการเรียนการสอนอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ส่วนใหญ่ คือสื่อการเรียนการสอนอิสลามศึกษามีน้อย ไม่มีความหลากหลาย รวมถึงยังขาดความทันสมัย ดังนั้นผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องควรที่จะให้ความสำคัญและให้การสนับสนุนในการจัดทำสื่อการเรียนการสอนอิสลามให้มากขึ้น รวมถึงควรให้การสนับสนุนงบประมาณให้เพียงพอ อีกทั้งควรผลักดันให้มีองค์กรที่รับผิดชอบในการจัดทำสื่ออิสลามศึกษาและนำออกเผยแพร่ต่อไปเพื่อการพัฒนาที่ดีขึ้น

2. ควรจัดให้มีการอบรมในด้านต่างๆให้มากขึ้น ทั้งด้านเทคนิคการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านเทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เทคนิคการออกแบบสื่อเพื่อใช้ในการเรียนการสอนอิสลามศึกษา รวมถึงการออกการวัดผลประเมินผลด้วยวิธีการต่างๆที่หลากหลาย

3. ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรไปใช้ ควรปฏิบัติตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ เพื่อให้กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ประสบความสำเร็จสูงสุด

4. ควรปรับขยายเวลาที่ใช้ในการเรียนการสอนอิสลามศึกษาให้เพิ่มขึ้น

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยมีความเห็นว่า กลุ่มโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเขตภาคกลางน่าจะได้มีการสร้างเครือข่ายร่วมกัน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นในแต่ละโรงเรียนและร่วมกันหาแนวทางในการแก้ไข เพื่อให้กลุ่มโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเขตภาคกลาง มีการพัฒนาการเรียนการสอนไปในระดับเดียวกัน หรือใกล้เคียงกัน อันจะส่งผลดีต่อตัวผู้เรียนในการโอนย้ายระหว่างโรงเรียน

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการจัดทำวิทยานิพนธ์ครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยสภาพและปัญหาการเรียนการสอนอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เขตภาคกลาง
2. ควรมีการวิจัยติดตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอิสลามศึกษาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม
3. ควรมีการวิจัยเปรียบเทียบปัญหาการเรียนการสอนอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษา ในโรงเรียนของรัฐบาลกับโรงเรียนเอกชน เพื่อจะได้ศึกษาความต่อเนื่องของการเรียนการสอนอิสลามศึกษา